

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ

“ПРОФ. Д-Р ПАРАСКЕВ СТОЯНОВ” ВАРНА

ФАКУЛТЕТ „ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА“

Утвърдена с Протокол на ФС №

Утвърждавам:

ДЕКАН

/Доц. д-р Г. Цапачев, д.м./

УЧЕБНА ПРОГРАМА

по

“ОБЩЕСТВЕНО ДЕНТАЛНО ЗДРАВЕ - УПРАВЛЕНИЕ НА КАБИНЕТА, ПРОФЕСИОНАЛИЗЪМ, ЗАКОНОДАТЕЛСТВО, ПОВЕДЕНЧЕСКИ НАУКИ, СОЦИАЛНИ АСПЕКТИ, ИНТЕРПРОФЕСИОНАЛНИ СЪВМЕСТНИ ГРИЖИ“

Специалност “ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА”

Образователно-квалификационна степен “МАГИСТЪР”

Професионална квалификация “ЛЕКАР ПО ДЕНТАЛНА
МЕДИЦИНА”

Вид на занятията	Семестър	Хорариум- часа седмично	Хорариум- часа Общо
Лекции	V	15 седм. x 3 ч.	45
	VI	2	30
Практически упражнения	V	2	30
	VI	2	30
Общо часа			135
Извънаудиторна заетост	V; VI		135
Форми на контрол	Текущ контрол		Изпит VI семестър
Кредити (ECTS)	V, VI	6/3	9

Варна, 2026

Анотация

Дисциплината **"Обществено дентално здраве - управление на кабинета, професионализъм, законодателство, поведенчески науки, социални аспекти, интерпрофесионални съвместни грижи"** е част от задължителния курс при студентите в специалност Дентална медицина и цели да ги запознае с фундаменталните понятия и принципи на общественото здраве и приложението им при решаване на проблеми от областта на оралното здраве.

Учебната програма включва теми за оценка, профилактика и контрол на оралните заболявания в популацията, промоция на оралното здраве, организацията и управлението на денталното здравеопазване, принципи на електронното здравеопазване

В детайли се разглеждат базови за общественото здраве и специфични за денталното здравеопазване въпроси като:

- съвременните дефиниции за орално здраве и влиянието на социалните фактори и поведението върху индивида и общността.
- международни и национални здравни политики и здравното законодателство в областта на дентална медицина;
- епидемиологични подходи и специфични показатели за измерване разпространението и тежестта на оралните заболявания;
- епидемиологични дизайни за установяване на рискови за денталното здраве фактори;
- дизайни за оценка ефективността на нови профилактични и лечебни методи и материали;
- промоция на оралното здраве и профилактиката на оралните заболявания
- организация, управление и финансиране на здравеопазването;
- дигитално здравеопазване;
- управление и маркетинг на денталната практика;
- организация на диагностично-лечебния процес;
- ергономия в денталната практика;
- професионални рискове и патология в денталната практика;
- оценка на здравните потребности, потребности от дентални услуги;
- интерпрофесионални съвместни грижи

Форми на обучение, контрол и оценка:

Обучението се извършва чрез лекции и семинарни упражнения.

I. Текущ контрол:

- подготовка и защита по проект, решаване на казус и ситуационни задачи, резултати от текущите тестове и критичен анализ на научна статия – минимум 10 бр.

II. Изпит:

- писмена разработка върху о два теоретични въпроса от конспекта
- устен изпит върху о два теоретични въпроса от конспекта
- писмен тест, включващ 40 въпроса от отворен и затворен тип

	Съдържание	Изчисляване	Коефициент на тежест	Резултат
Текущ контрол	подготовка и защита по проект, решаване на казус и ситуационни	Средна аритметична оценка не по-малко от 10 задания	0.4	A

	задачи, резултати от текущите тестове и критичен анализ на научна статия			
Изпит	Писмен/ устен/	Средна аритметична оценка от двата въпроса	0.6	Б
	Тест	Общ брой точки – 100. Слаб (2) - 0 – 60 т., Среден (3) - 61 – 70 т., Добър (4) - 71 – 80 т., Много добър (5) -81 – 90 т., Отличен (6) - 91 – 100 т.		
Окончателна оценка				А+Б

Знания

След завършване на обучението по дисциплината „Обществено дентално здраве – управление на кабинета, професионализъм, законодателство, поведенчески науки, социални аспекти, интерпрофесионални съвместни грижи“ студентите трябва да познават фундаменталните принципи и концепции на общественото здраве и общественото дентално здраве; разбират съвременните дефиниции за орално здраве и влиянието на социалните, поведенческите и икономическите фактори върху оралното здраве на индивида и общността; познават международните и националните здравни политики, нормативната уредба и етичните принципи в областта на денталната медицина; познават епидемиологичните методи и показатели за оценка на разпространението и тежестта на оралните заболявания; разбират основните епидемиологични дизайни за изследване на рискови фактори и оценка ефективността на профилактични и лечебни подходи; познават принципите на промоцията на оралното здраве и профилактиката на оралните заболявания; разбират структурата, организацията, управлението и финансирането на здравеопазването и денталната помощ; познават основните принципи на дигиталното и електронното здравеопазване; разбират принципите на управление, организация и маркетинг на денталната практика; познават принципите на ергономията, професионалната безопасност и управлението на професионалните рискове в денталната практика; разбират значението на интерпрофесионалното сътрудничество при комплексните здравни грижи; познават методите за оценка на здравните потребности и потребностите от дентални услуги.

Умения

След завършване на обучението студентите трябва да могат да прилагат принципите на общественото дентално здраве при анализ и решаване на проблеми, свързани с оралното здраве; да оценяват рисковите фактори и потребностите от профилактика и лечение при различни популационни групи; да използват епидемиологични показатели и методи за анализ на оралното здраве; да интерпретират резултати от научни и епидемиологични проучвания; да планират и прилагат стратегии за промоция на оралното здраве и профилактика на оралните заболявания; да прилагат нормативните и етичните изисквания в професионалната практика; да използват дигитални технологии и елементи на електронното здравеопазване в денталната практика; да организират и управляват ефективно диагностично-лечебния процес в денталния кабинет; да прилагат принципите на ергономията и превенцията на професионалните рискове; да комуникират ефективно с пациенти, колеги и представители на други здравни професии; да работят в интерпрофесионални екипи при предоставяне на комплексни здравни грижи; да анализират и оценяват потребностите от дентални услуги на индивидуално и обществено ниво.

Компетенции

След успешно завършване на дисциплината студентите следва да притежават компетентност за прилагане на общественоздравен подход в денталната медицина; способност за оценка, профилактика и контрол на оралните заболявания в популацията; умения за вземане на решения, базирани на научни доказателства и епидемиологични данни; професионална и етична отговорност при упражняване на денталната професия; компетентност за управление и организация на денталната практика в съответствие със съвременните стандарти и законодателство; готовност за използване на дигитални технологии и електронни здравни системи; способност за ефективна комуникация и работа в интерпрофесионална среда; компетентност за идентифициране и управление на професионалните рискове в денталната практика; компетенции за провеждане на здравна промоция и формиране на профилактично ориентирано професионално поведение; готовност за продължаващо професионално развитие и адаптиране към съвременните тенденции в общественото дентално здраве и здравеопазването.

Тематичен план на лекциите и упражненията

No	Лекции	Часа
1	Въведение в обществено дентално здраве. Дефиниции, обхват и съвременните парадигми	2
2	Еволюция в денталната медицина и денталното образование	2
3	Световната здравна организация (СЗО) и Глобалната стратегия за орално здраве. Основни документи и международни инициативи	2
4	Европейско законодателство в денталната медицина. Признаване на квалификации и професионална мобилност. Трансгранично сътрудничество	2
5	Международни организации (FDI, ADEE, CED) и тяхната институционална роля.	2
6	Стратегическо планиране и интерпрофесионална колаборация (IPCP) в денталните здравни политики	3
7	Сравнителен анализ на здравните системи и осигуреността с дентални кадри в България и света.	2
8	Състоянието на оралното здраве. Оценка на потребностите, уязвими групи	2
9	Социални детерминанти и рискови фактори на оралното здраве. Общ рисков фактор (Common Risk Factor Approach - CRFA). Влиянието на социалните детерминанти на здравето върху оралният статус.	3
10	Социологически проблеми от значение за денталната практика.	2
11	Показатели за оценка на орална хигиена и честотата на денталните заболявания в популацията.	2
12	Измерване на качеството на живот, свързано с оралното здраве	2
13	Интерпрофесионална съвместна практика (IPCP). Комуникационни модели	2
14	Промоция на денталното здраве. Принципи и стратегии за промоция на денталното здраве.	2
15	Профилактика. Нива на профилактика. Профилактика на кариес и рак на устната кухина.	2
16	Модели на финансиране в здравеопазването. Методи за изследване на финансирането на здравеопазването и методи за натрупване на ресурси и заплащане на здравни (дентални) услуги	2
17	Здравеопазването като система. Денталната помощ в системата на здравеопазване.	2
18	Национална правна рамка: Закон за здравето, ЗЛЗ	2
19	Национален рамков договор на дентални дейности	2
20	Рискови фактори в денталната професия. Превенция на уврежданията.	2
21	Мускулно-скелетни увреждания при денталните лекари	2
22	Управление на здравеопазването.	2
23	Информационни технологии в денталния мениджмънт: Киберсигурност и защита на данните (GDPR).	2
24	Екипна работа в денталната практика. Видове екипи. Фактори, влияещи върху ефективността на екипната работа.	2
25	Планиране и оборудване на дентален кабинет.	2
26	Организация на диагностично-лечебния процес в денталната практика. Поза на пациента и работни пози на персонала. Пространства на досегаемост.	2
27	Принципи на денталната ергономия.	2
28	Инфекции в денталната практика. Контрол на кръстосаната инфекция.	2

29	Интегрирани грижи при пациенти със системни коморбидности	2
30	Маркетингови комуникации и етично-правни рамки на рекламата в денталната медицина.	2
31	Епидемиологичен подход за изучаване на денталните заболявания.	2
32	Описателни епидемиологични проучвания.	3
33	Измерване на качеството на живот, свързано с оралното здраве	2
34	Аналитични епидемиологични проучвания	3
35	Експериментални епидемиологични проучвания. Оценка на риска	3
ОБЩО		75

Упражнения:

	Тема	Часа
1	Историческа еволюция на оралната профилактика, денталното образование и общественото здраве	2
2	Глобални политики и инициативи на Световната здравна организация за подобряване на оралното здраве.	2
3	Нормативна уредба на Европейския съюз и хармонизация на националното законодателство в денталната медицина.	2
4	Институционална роля на международните и националните дентални и пациентски организации.	2
5	Стратегическо планиране и интерпрофесионална колаборация (IPCP) в денталните здравни политики	2
6	Сравнителен анализ на здравните системи и осигуреността с дентални кадри в България и света.	2
7	Социални детерминанти на здравето и приложение на концепцията за общия рисков фактор (CRFA).	2
8	Епидемиологични показатели за оценка на оралното здраве и качеството на живот	3
9	Комуникационни модели и интерпрофесионално взаимодействие при комплексни здравни грижи.	2
10	Стратегии за промоция на оралното здраве и превенция на заболяванията на общностно ниво.	2
11	Планиране и оценка на профилактични програми. Модели за промяна на здравното поведение.	3
12	Сравнителен анализ на моделите за организация и финансиране на денталната помощ.	2
13	Структура на денталната помощ в България: Дигитална трансформация и Е-здравеопазване.	2
14	Нормативни изисквания и административни процедури при разкриване на лечебно заведение за дентална помощ.	2
15	Национален рамков договор и механизми на ценообразуване.	2
16	Организация на работния процес: Ергономия и управление на професионалните рискове в денталната медицина.	2

17	Управление на медицинската документация и кодиране на заболяванията по МКБ-10 и МКБ-11.	2
18	Информационни технологии в денталния мениджмънт: Киберсигурност и защита на данните (GDPR).	2
19	Управление на човешките ресурси и материално-техническата база в денталната практика.	2
20	Оптимизация на работната поза и осигуряване на достъпна среда за пациента.	1
21	Управление на качеството и протоколи за контрол на вътреболничните инфекции.	2
22	Комплексно планиране на лечението при пациенти с придружаващи заболявания в рамките на ИПСР.	2
23	Маркетингови комуникации и етично-правни рамки на рекламата в денталната медицина	2
24	Методология и дизайн на епидемиологичните проучвания в областта на денталната медицина.	2
25	Критичен анализ на научни публикации с описателен епидемиологичен дизайн.	3
26	Статистически и методичен анализ на проучвания с аналитичен епидемиологичен дизайн.	4
27	Дизайн и интерпретация на експериментални епидемиологични проучвания (Клинични изпитвания).	4
ОБЩО		60

Литература и източници:

1. Видове законодателство | Европейски съюз. - https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law/types-legislation_bg
2. Дентални дейности 2023-2025—НРД. <https://www.nhif.bg/bg/nrd/2023-2025/dental>
3. ЗАКОН за здравето.
4. ЗАКОН за здравното осигуряване.
5. ЗАКОН за лекарствените продукти в хуманната медицина.
6. ЗАКОН за лечебните заведения.
7. ЗАКОН за съсловните организации на лекарите и на лекарите по дентална медицина
8. КОДЕКС за професионална етика на лекарите по дентална медицина
9. МКБ-10. Mediatelly. - <https://mediatelly.co/bg>
10. НАРЕДБА № 3 от 8.05.2013 г. За утвърждаването на медицински стандарт по превенция ти контрол на вътреболничните инфекции.
11. Наредба №42 за електронното отчитане на денталните дейности (кодовете за НЗИС)
12. Национална здравноинформационна система: НЗИС. <https://his.bg/>
13. Национална програма за профилактика на оралните заболявания при деца от 0 до 18 години в Република България 2026 – 2030 г.
14. НСИ - Национален статистически институт. Здравеопазване. <https://www.nsi.bg/statistical-data/229>
15. Наредба за осъществяване правото на достъп до медицинска помощ.

16. Burt, B. A., & Eklund, S. A. (2005). *Dentistry, Dental Practice, and the Community*, 6th Edition. Elsevier / Saunders.
17. *Community Oral Health Practice for the Dental Hygienist*, 5th Edition
18. *Concepts in dental public health*. (2010). Baltimore, MD : Lippincott Williams & Wilkins.
19. Daly, B., Watt, R. G., Batchelor, P., & Treasure, E. T. (2003). *Essential Dental Public Health*. Oxford University Press.
20. European Observatory on Health Systems and Policies. - Oral health care in Europe: Financing, access and provision. <https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/oral-health-care-in-europe-financing-access-and-provision>
21. Fisher, J., Berman, R., Buse, K., Doll, B., Glick, M., Metzl, J., & Touger-Decker, R. (6. д.). Achieving Oral Health for All through Public Health Approaches, Interprofessional, and Transdisciplinary Education. <https://doi.org/10.31478/202302b>
22. GBD 2017 Oral Disorders Collaborators, Bernabe, E., Marcenes, W., Hernandez, C. R., Bailey, J., Abreu, L. G., Alipour, V., Amini, S., Arabloo, J., Arefi, Z., Arora, A., Ayanore, M. A., Bärnighausen, T. W., Bijani, A., Cho, D. Y., Chu, D. T., Crowe, C. S., Demoz, G. T., Demsie, D. G., ... Kassebaum, N. J. (2020). Global, Regional, and National Levels and Trends in Burden of Oral Conditions from 1990 to 2017: A Systematic Analysis for the Global Burden of Disease 2017 Study. *Journal of Dental Research*, 99(4), 362–373. <https://doi.org/10.1177/0022034520908533>
23. Glick, M. The Oral-Systemic Health Connection |
24. Glick, M., Williams, D. M., & Ben Yahya. (2021). *Vision 2030: Delivering Optimal Oral Health for All* | FDI. Geneva: FDI World Dental Federation. <https://www.fdiworlddental.org/vision2030>
25. Global oral health status report: Towards universal health coverage for oral health by 2030. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240061484>
26. Global Oral Health Status Report: Towards Universal Health Coverage for Oral Health by 2030. Executive Summary (1st ed). (2022). World Health Organization.
27. Gluck, G., & Morganstein, W. M. (2002, май 6). *Jong's Community Dental Health*, 5th Edition—9780323014670. Elsevier. h
28. ICD-11. - <https://icd.who.int/en/>
29. Kumbüloğlu, Ö. (2021). *Dentistry Research Theory, Method and Practice*. Livre de Lyon.
30. Lesaffre, E., Feine, J., Leroux, B., & Declerck, D. (Ред.). (2009). *Statistical and Methodological Aspects of Oral Health Research* (1-е изд.). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9780470744116>
31. Petersen, P. E., & Lennon, M. A. (2004). Effective use of fluorides for the prevention of dental caries in the 21st century: The WHO approach. *Community Dentistry and Oral Epidemiology*, 32(5), 319–321. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0528.2004.00175.x>
32. Pine, C. *Community Oral Health* | Cynthia Pine / Rebecca Harris (Editor). Quintessence Publishing United Kingdom.
33. Sonis, S. (2015). *Dental Secrets*. Elsevier. ScienceDirect.
34. *The Illustrated Encyclopedia of the History of Dentistry* by Dr. Andrew I Spielman: <https://historyofdentistryandmedicine.com/>
35. Transforming health workforce education in support of universal health coverage.
36. World Health Organizatio. *Global strategy and action plan on oral health 2023–2030*.
37. Zawislak, A. (2025). *Oral Health—Systemic and Public Health Approaches*. IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1006007>

К О Н С П Е К Т

ЗА СТУДЕНТИ ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА III КУРС

1. Концептуални основи на общественото дентално здраве. Дефиниции, обхват и съвременни парадигми в денталната медицина.
2. Глобални здравни политики. Роля на Световната здравна организация (СЗО) и Глобална стратегия за орално здраве.
3. Международни и национални институции. Институционална роля на FDI, ADEE и CED; професионална мобилност в Европейския съюз.
4. Стратегическо планиране и интерпрофесионална колаборация (IPCP). Приложение в денталните здравни политики.
5. Сравнителен анализ на здравните системи. Организация и осигуреност с дентални кадри в България и в глобален мащаб.
6. Оценка на оралното здраве в популацията. Методи за анализ на здравните потребности и идентифициране на уязвими групи.
7. Социални детерминанти на здравето. Концепция за общия рисков фактор (Common Risk Factor Approach - CRFA).
8. Социологически аспекти в денталната практика. Влияние на социалната среда върху оралния статус и поведение.
9. Епидемиологични показатели в денталната медицина. Измерване на оралната хигиена и разпространението на основните заболявания.
10. Измерване на качеството на живот, свързано с оралното здраве. Методология и интерпретация.
11. Промоция на оралното здраве. Принципи, стратегии и модели за промяна на здравното поведение на общностно ниво.
12. Профилактика на оралните заболявания. Нива на превенция; национални програми за профилактика.
13. Икономика и финансиране на здравеопазването. Модели за натрупване на ресурси и методи за заплащане на дентални услуги.
14. Национална правна рамка за денталната помощ на здравеопазването.
15. Договорни отношения в денталната помощ. Национален рамков договор (НРД) и механизми на ценообразуване.
16. Управление и администрация на денталната практика. Процедури по разкриване и регистрация на лечебни заведения.
17. Дигитална трансформация и Е-здравеопазване. Информационни технологии, НЗИС и киберсигурност (GDPR).
18. Екипна работа и управление на човешките ресурси. Фактори за ефективност и лидерство в денталния екип.
19. Материално-техническа база. Планиране, ергономично проектиране и оборудване на денталния кабинет.
20. Организация на диагностично-лечебния процес. Работни зони, поза на пациента и оптимизация на работните потоци.
21. Дентална ергономия. Принципи за намаляване на физическото натоварване и повишаване на производителността.
22. Професионални рискове и патология. Превенция на мускулно-скелетните увреждания при лекари по дентална медицина.

23. Инфекциозен контрол. Протоколи за превенция на кръстосани инфекции и управление на качеството.
24. Интегрирани грижи при системни заболявания. Интерпрофесионално взаимодействие (IPCP) при комплексни пациенти.
25. Маркетинг и комуникации. Етично-правна рамка на рекламата в денталната медицина.
26. Професионална етика и деонтология. Кодекс за професионална етика и роля на съсловните организации.
27. Епидемиологична методология в денталната медицина. Дизайн и етапи на научните проучвания.
28. Описателни епидемиологични проучвания. Специфика, приложение и критичен анализ на научни публикации.
29. Аналитични епидемиологични проучвания. Статистически подходи за установяване на причинно-следствени връзки.
30. Експериментални проучвания (Клинични изпитвания). Дизайн, фази и оценка на риска в денталните изследвания.

Протокол от:

Катедрен съвет № 6 Дата: 13.05.2026

Програмен съвет № 1 Дата: 16.05.2026 г.

Факултетен съвет № 2 Дата: 27.05.2026 г.

Изготвил програмата:

/ Доц. д-р Наталия Ушева, д.м. /

Ръководител катедра:

/ Доц. д-р Наталия Ушева, д.м. /